Er zouden thans menschenlevens bij omgekomen zijn.

Men had al uitgerekend, dat zulk een tornado in onze gewesten zoo eens in de 150 jaar te verwachten was.

Na de katastrofe van 1925 kon men dus gerust zijn.

Zoo iets zouden wij en onze kinderen niet meer beleven.

Men kon den slaap des gerusten slapen.

Doch het wikken van den mensch bleek weer weinig waard.

's Heeren stem ontblootte opnieuw de wonden.

Zal men Hem nu erkennen?

Zal men Hem in Zijn tempel eer geven?

Zal men zijn zekerheden nu laten varen?

De liefdadigheid zal ongetwijfeld zich weer openbaren.

Dat is kostelijk.

Maar 't kostelijkst is, dat men belijdt, dat de Heere vreeselijk is in Zijn daden.

Dat de gerusten onrustig worden.

Opdat zij leeren rusten in Gods Majesteit.

HEPP.

GEESTELIJKE ADVIEZEN.

Gods voorzienig bestel en ons eigen doen.

A. v. d. L. te R. zond me ter beantwoording de volgende vraag: „Hoe moeten wij ons-zelven of anderen troosten, wanneer wij of zij, door eigen schuld, maar onopzettelijk, een of ander leed over ons brachten?

De vraag is door haar algemeenheid wat vaag. Doch uit het voorbeeld ter toelichting wordt de bedoeling duidelijk.

„Veronderstel", zoo schrijft inzender, dat iemand door onoplettendheid den dood vindt, b.v. verdrinkt, kan men dan de schuld van die onoplettendheid min of meer wegredeneeren, met te zeggen, dat God het zoo gewild heeft?"

De vraag komt derhalve hier op neer, of we ons, als we door eigen onopzettelijk verkeerd handelen, of ook door onopzettelijk verzuim, ons-zelven of anderen eenig leed berokkenenen, over ons doen of laten en zijn gevolgen mogen verontschuldigen met een beroep op Gods voorzienig bestel.

Bij het beantwoorden van deze vraag, begin ik met die g e v o l g e n, waarop vrager nog al nadruk legt, uit te schakelen.

Want al tellen die gevolgen bij het bepalen van de schuld eener handeling of van een verzuim, stellig mee, ingeval de handeling of het verzuim o p z e t t e l i j k was, en daarenboven ook de g e v o l g e n b e d o e l d waren — ze doen het stellig niet, als daad of nalatigheid o n o p z e t t e l i j k waren, en daarmee ook de gevolgen n i e t bedoeld.

Om de duidelijkheid te bevorderen, ga ik nog een stap verder, en schakel ik óók het onop-zettelijke van handeling of nalatigheid uit.

Niet natuurlijk, alsof het al of niet aanwezig zijn van opzet bij ons doen en laten van geen beteekenis was.

Integendeel, wijl onze God a l t o o s, óók in Zijn oordeel over onze daden, niet wat voor oogen is, maar het hart aanziet, wordt de mate van schuld eener zondige daad en van een verzuim, voor een goed deel, en zelfs in de eerste plaats, bepaald door de mate van opzet, waarmee ze werden begaan.

Doch dit neemt niet weg, dat ook onopzettelijkbegane zonde, toch altoos zonde blijft, en dat zelfs een onwillekeurig verzuim, als gemis van waakzaamheid en bedachtzaamheid, ons schuldig stelt.

Na de elementen, die hier niet ter zake doen, er uit verwijderd te hebben, gaat de vraag dus luiden: of we ooit een begane zonde mogen verontschuldigen met een beroep op het voorzienig bestel onzes Gods.

En zóó gesteld, houd ik me overtuigd, dat het inzender niet moeilijk zal vallen, zelf haar te beantwoorden.

Hij zal inzien, dat een bevestigend antwoord opéns alle zedelijke verantwoordelijkheid zou vernietigen.

Want er is geen menschelijke zonde, hoe klein of hoe groot ook, die n i e t staat onder Gods bestel. Gods bestel ging over de zonde van Jacobs zonen, die hun broeder Jozef verkochten. Jozef wees er op, toen hij zeide: „Gijlieden wel, gij hebt kwaad tegen mij gedacht, doch God heeft dat ten goede gedacht, opdat Hij deed, gelijk het te dezen dage is, om een groot volk in het leven te behouden". (Gen. 50:20).

Het ging over het schandelijk verraad van Judas: „De Zoon des menschen gaat heen gelijk van Hem geschreven is". (Matth. 26:24).

Het ging niet minder over Jezus' verwerping en kruisiging door Joden en heidenen: Hij is „door den bepaalden raad en voorkennis Gods overgegeven". (Hand. 2:23).

Maar hoe weinig dit de zonde verontschuldigde, toont Jozef te beseffen in zijn zeggen tot zijn broeders: „Gijlieden hebt kwaad tegen mij bedacht"; houdt Christus met ontroerenden nadruk Judas voor, in het woord: „Maar wee dien mensch, door wien de Zoon des menschen verraden wordt. Het ware hem beter, zoo hij niet geboren ware geweest"; en bewijst het verwijt van den Apostel Petrus aan de Joden: „dezen hebt gij genomen en door de handen der onrechtvaardigen aan het kruis gehecht en gedood".

De Heilige Schrift leert ons derhalve met gelijken nadruk: èn dat al wat op aarde geschiedt, de zedelijke handelingen des menschen, zoo kwade als goede, niet uitgesloten alzóó geschiedt naar den eeuwigen Raad en onder de alles omvattende Voorzienigheid Gods, èn dat dit alles bepalend en regeerend bestel Gods op geen enkel punt de zedelijke vrijheid des menschen vernietigt, en daarmee 's menschen verantwoordelijkheid voor zijne daden opheft.

Hoe deze twee in elkander grijpen, zonder elkander op te heffen, is één der groote mysteries, die we niet doorgronden.

Doch het geloof is het genoeg, dat het Woord Gods beide met gelijke duidelijkheid en met even grooten klem leert.

En ook tegenover wie de Schrift niet als het eind van alle tegenspraak aanvaardt, worden ze gelijkelijk gehandhaafd door het ingeschapen Godsbesef en de stem der conscientie.

Een beroep op Gods Raad en Voorzienigheid, ter verontschuldiging van welke zonde ook, om het even, of ze opzettelijk of onopzettelijk werd begaan en welke haar gevolgen waren, is derhalve onder alle omstandigheden ontoelaatbaar.

V. F.

LITERATUUR EN KUNST.

Om de zilveren schatten der zee.

De aard van deze rubriek brengt mee, dat er een voortdurende afwisseling is in inhoud. In den regel immers komt elke week een kortelings verschenen boek aan de orde en het vaak groote karakterondersheid van wat „aan de markt" wordt gebracht, doet ook telkens den inhoud der desbetreffende artikelen verschillen.

Zoo bracht ons het vorige artikel aan de hand van Timmermans' jongste werk „Schoon Lier" in de „Vlaamsche van alle Vlaamsche steden" en zagen we het leven in den toon van „Lierke plezierke", dat is, van een schier dagelijksch feestvieren bij schotel en pint. En thans, juist andersom, krijgen we het leven te zien van den harden kant, dien van afmattenden zwaren arbeid, veeleischend en weinig loonend, het leven aan boord van een IJmuidensche logger. Dat is niét een allen dag feest vieren in de beslotenheid van een stadje met breede wallen en vijf poorten, maar een staag, ingespannen werken, uren achteren, in de eindeloosheid eener onstuimige zee, bij dreigend-hooge golven en vaak striemenden regen.... Het verschil is zoo groot, dat we wel van een tegenstelling kunnen spreken!

De journalist T j e e r d A d e m a is als passagier uitgevaren met een logger en van zijn reiservaringen vertelt hij in het boekje, dat we in dit artikel bespreken „O m d e z i l v e r e n s c h a t t e n d e r z e e"[1]).

Een tooneeltje, door den Auteur aan het strand te Egmond gezien, de thuiskomst van een paar visscherij-matrozen, had hem plotseling voor de vraag gesteld: hoe is toch het leven van die ruwe en toch zoo goedhartig lijkende kerels. En op die vraag wilde hij door eigen ervaring het antwoord vinden, dat is, hij wilde mee op de vischvangst. Door de medewerking van den directeur van de Centrale Visscherij Maatschappij te IJmuiden kreeg hij spoedig de gelegenheid: de trawler IJm. 201 zou binnenloopen en, als de noodzakelijkste reparaties gedaan waren, onmiddellijk weer zee kiezen. Op dat schip werd hij als passagier „aangemonsterd....".

In regelmatige orde vertelt hij dan, wat hij heeft gezien en meegemaakt. Hij begint met het vertrek te beschrijven van de trawler, uitgeleide gedaan tot aan den kop van de IJmuidensche pier door verwanten van de schepelingen. Eenmaal buitengaats, duiken de matrozen in hun voor-onder-verblijf om de confectiepakjes en deukhoeden te verwisselen voor hun „visschersuniform", een dikke trui, een oude pet en een paar dik-gestopte wollen kousen. De schipper heeft den passagier een plaatsje in zijn hut ingeruimd en de nieuw-bakken zeeman zal ook zijn speciaal-voor-het-doel meegebrachte plunje aantrekken. Maar dat gaat met niet geringe moeilijkheden gepaard. Want het kleine schip slingert geweldig, de koffer schiet voortdurend onder zijn handen weg en telkens als hij meent hem te kunnen pakken, grijpt hij er weer naast. Als hij eindelijk met zijn karwei klaar is, is 't hoog tijd, dat hij weer in de buitenlucht komt!

Buiten op het dak staat hij voor het machtige schouwspel eener onstuimige zee. Groote, witgekopte golven rollen aan op het scheepje, dat als een nietigheidje wordt opgeheven en verraderlijk weer wordt neergesmeten. „Het was het spelletje van een reus met een onnoozel stukje speelgoed, dat hij in zijn ruwe vuist elk oogenblik kan vermorzelen".

De schipper is van meening, dat de passagier naar beneden moet gaan. 't Wordt te koud aan dek. Dovendien ziet de ervaren zeeman, dat de gesteldheid van den nieuweling 't gewenscht maakt, dat hij, hoe eer hoe beter, in de kooi komt....

De zeeziekte krijgt hem te pakken en een paar dagen ligt hij, zoo horizontaal mogelijk, in de schippershut te bed, zoo nu en dan even een hazenslaapje genietend, maar meestentijds wakker en altijd door „ellendig", lusteloos en onverschillig voor wat om hem heen geheurt.

Als het weer wat bedaart, kruipt het slachtoffer van zijn belangstelling in het visschersleven uit de kooi en naar het dek. Dan begint de kennismaking met de mannen, die hem allen meelijdendverwonderd aankijken, als een, die uit een zware ziekte hersteld is en weer even opzitten mag. Hij ziet ze nu allen, den pienteren „meester", (den machinist), den flegmatieken Cor, een Egmonder jongen, die al van zijn twaalfde jaar op zee zwalkt; Piet, type van een vadertje-goedleven, ofschoon van zijn schrale verdiensten een vrouw en elf kinderen leven moeten; Kodde, een vrijgezel, ruw maar goedig, den stoker, den tremmer, den kok, hij ontmoet ze nu allen en in de teekening van deze mannen geeft hij een aardig beeld van de visscherlui zooals ze zijn, veelszins onderscheiden en toch merkwaardig aan elkaar gelijk, door het bedrijf, dat ze stempelt.

Zoo langzamerhand is het schip ver genoeg zeein, om een eerste kans te wagen. De netten zijn uitgezet en alles is nu in de weer, om de eventueele vangst binnen boord te halen. Uitvoerig beschrijft de toeschouwer-passagier hoe dat toe gaat. En als het werk is afgeloopen, is de afgezette dekruimte „gevuld met een dikke laag langs elkaar schietende, lucht-happende, staart-slaande vischen". Onmiddellijk gaat het net weer in zee en de eerstvolgende drie-en-half uur, de tijd, die voor een nieuwen „trek" noodig is, zijn bestemd voor het sorteeren en praepareeren van de vangst.

Dit deel van den arbeid teekent de Schrijver in een afzonderlijk hoofdstuk, „Visch", dat een van de mooiste is uit heel zijn boekje. Van alles ligt er op het dek, door, op en over elkaar, en al die onderscheiden soorten beschrijft hij, van de kabeljauwen met hun zeegroene ruggen en de zeewolven met hun bulhondenkoppen af, tot de vleet, „de pias onder de vischen", die „malle gezichten trekt en tegen alles grijnslacht" toe. Zelfs is er bij de vangst een kleine haai, een „bijthaai".

Dan begint de groote slachting. Stuk voor stuk worden de vischen beetgepakt, met een enkele messtreek bewerkt en dan naar soort en grootte in manden verzameld. Die manden gaan in het ruim, waar ze onmiddellijk met een dikke laag ijsbrokjes worden bedekt en de afval wordt overboord gewerkt, aas voor de meeuwen, die plotseling in grooten getale het schip omzwermen.

Met dit werk gaan enkele uren heen en den tijd, die overblijft voor weer het net gehaald moet worden, kunnen de schepelingen naar believen gebruiken. Gekomen tot dit moment in zijn beschrijving, benut de Auteur de gelegenheid, om iets te vertellen van het „leven aan boord".

Allereerst over de maaltijden, genuttigd uit een geëmailleerd waschblikje en opgediend door een kok, dien „je nu juist niet een heldere verschijning zoudt noemen". De mannen zitten aan, zooals ze uit hun werk komen: Hannes, de tweede machinist onder het kolenvuil en de machineolie, de „meester" in zijn werkkiel, de matrozen, met de vischschubben aan hun handen. De schipper licht het deksel van de pan (allen dag is het menu visch) en om beurten gaan de grage vingers daarin, om een vet beestje te pakken. Geestig vertelt de Schrijver van zijn gewaarwordingen bij die maaltijden, van zijn honger-lijden de eerste dagen, omdat het hem onmogelijk is nà Hannes zijn hand in de pan te steken, van zijn mee-eten, weldra, als de honger den kok niet meer zoo groezelig en Hannes' hand niet meer zoo afschuwelijk en vet doet zijn.

Dan komt het koffiedrinken, 't gezelligst uurtje aan boord. De schipper giet de groote kroezen vol dampende, slappe koffie, en met de hand er omheen geklemd, slurpt ieder zijn „mok" leeg, een paar al- of niet besmeerde scheepsbeschuiten mee naar binnen werkend. Bij de koffie komen de tongen los. Dan vertellen de mannen van hun avonturen, waarbij de oorlogstijd het nimmer afgehandelde onderwerp is. (Met enkele van die verhalen illustreert de Auteur zijn beschrijving). Tot weer een schreeuw van de brug allen aan dek roept, omdat 't weer tijd van „halen" is.

't Leven aan boord is verdeeld in perioden van 3½ uur, zonder onderscheiding van dag of nacht, Zondag of weekdag. En binnen dien zeer beperkten tijdskring moeten de mannen hun maaltijden en rust genieten, waar dan de tijd, noodig voor het sorteeren, nog afgaat. Vandaar, dat de Schrijver een hoofdstuk inlascht „De arbeidswet is er niet voor de visschers", in welk hoofdstuk hij een duidelijken indruk geeft van het afmattende, zware, veeleischende leven der visscherij-matrozen, en door iets mee te deelen omtrent hun verdiensten, maakt hij dat beeld nóg sprekender. 't Is vooral in dit deel van zijn boek, dat hij zijn eigenlijke bedoeling bereikt: iets van het leven en de levensverhoudingen dezer mannen te doen zien en 't is ook met name

[1]) Uitg. Hollandia Drukkerij, Baarn.